

Η ιστορία του κτιρίου Νεδέλκου

Η Θεσσαλονίκη και η Εγνατία οδός στις αρχές του 20ου αιώνα.

Η Θεσσαλονίκη των αρχών του 20ου αιώνα, είναι «η πλέον εξευρωπαϊσμένη πόλη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας» μια πόλη σύγχρονη με φαρδείς δρόμους δεντροστοιχίες, τραμ, ωραία κτίρια εκλεκτιστικού ρυθμού, επιβλητικά μέγαρα της διοικήσεως, νοσοκομεία των μεγάλων κοινοτήτων της.

Τρεις μεγάλες κοινότητες συμβιώνουν η Εβραϊκή στο κέντρο της πόλης, η Ελληνική ανατολικά, και η μουσουλμανική στην Άνω Πόλη.

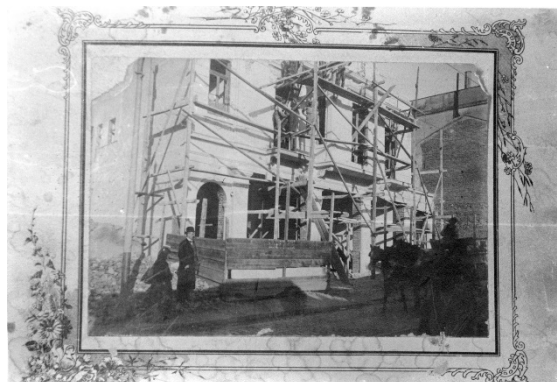
Φυσικά υπάρχουν και οι φτωχότερες γειτονιές, τα σοκάκια, οι χωματόδρομοι, όπως σε όλες τις πόλεις της εποχής.

Η ανέγερση της οικίας Νεδέλκου με σχέδια του Ξενοφώντος Παιονίδη.

Ο Ιωάννης Νεδέλκος επιλέγει να χτίσει την οικογενειακή του κατοικία στην Ελληνική συνοικία, σε σχέδια του φημισμένου αρχιτέκτονα Ξενοφών Παιονίδη, του οποίου τη σφραγίδα φέρουν πολλά λαμπρά κτίρια στη Θεσσαλονίκη όπως το Παπάφειο, η βίλλα Μορδώ (Μαρτίου), η Σχολή Τυφλών, το πρώην Ιταλικό Προξενείο και πολλά άλλα.

Την εποχή εκείνη η περιοχή είχε περίπου 140 κατοικίες, 6 καταστήματα ένα ναό - της Παναγούδας - και ένα Ελληνικό σχολείο.

Η κατοικία είχε στο ισόγειο 3 μαγαζιά (φαρμακείο – καρβουνιάρικο - έπιπλα), το γραφείο και το ιατρείο του Ιωάννου Νεδέλκου.

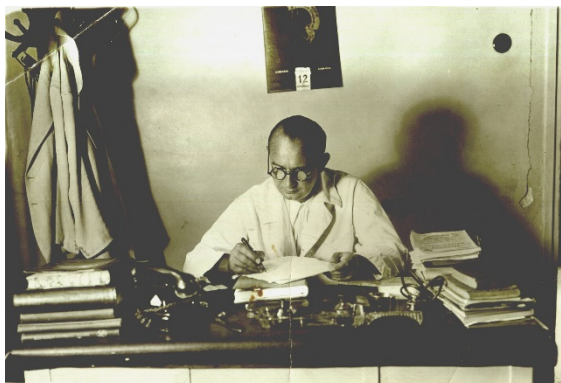
Η Οικογένεια Νεδέλκου. Εθνική κοινωνική επιστημονική προσφορά.

Ο Ιωάννης Νεδέλκος πατέρας του Κωνσταντίνου Νεδέλκου, του δωρητή του κτιρίου στο Δήμο, γεννήθηκε στην Έδεσσα το 1867, σπούδασε ιατρική στο Πανεπιστήμιο Αθήνας και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στο Παρίσι και τη Βιέννη.

Ήρθε στη Θεσσαλονίκη με την οικογένειά του το 1898 και εργάστηκε ως γιατρός σε Νοσοκομεία, στο Θεαγένειο και το Λοιμωδών.

Δραστήρια προσωπικότητα με κοινωνική προσφορά στην Έδεσσα και ενεργή συμμετοχή στον Μακεδονικό Αγώνα, είναι ο ιδρυτής του Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης.

Ο γιος του Κων/νος Νεδέλκος, γιατρός και ο ίδιος, συνέχισε την παράδοση του πατέρα του, επιστημονική και κοινωνική, ενεργός πολίτης μέλος της επιστημονικής και ακαδημαϊκής κοινότητας, της ΧΑΝΘ κ.λ.π.

Το 1930 ανεγείρεται στο πίσω μέρος της αυλής τριώροφο οίκημα που χρησιμοποιείται ως κλινική και αυτή δίνει το όνομά της στο σύνολο του οικήματος, που μένει έκτοτε γνωστό ως «Κλινική Νεδέλκου».

Οι περιπέτειες του κτιρίου: η παρακμή, η κατάρρευση.

Το 1978 με το σεισμό, το κτίριο, (κατοικία και κλινική) χαρακτηρίζονται κόκκινα, η οικογένεια Νεδέλκου αποχωρεί και ο Δήμος ξεκινά τη διαδικασία απαλλοτρίωσης με στόχο τη διάνοιξη της οδού Πατριάρχου Ιωακείμ ώστε να διαμορφωθεί ο οπτικός άξονας που συνδέει τους ναούς Αγίας Σοφίας – Αγίου Παντελεήμονα και Αγίου Γεωργίου (Ροτόντα), ένας από τους μνημειακούς άξονες του σχεδίου Εμπράρ.

Ο Κων/νος Νεδέλκος αγωνίζεται να σώσει το κτίριο και με ιδióγραφο διαθήκη το χαρίζει στο Δήμο, ο οποίος όμως αρνείται να το αποδεχτεί.

Κατεδαφίζεται η κλινική και ένα μέρος της στέγης της κατοικίας, οπότε παρεμβαίνει το ΥΠΠΟ και κηρύσσει το κτίριο «Έργο Τέχνης».

Είναι όμως αργά. Το κτίριο, έρμαιο των καιρικών συνθηκών και των λεηλασιών καταρρέει με το Δήμο να πιέζει για αποχαρκτηρισμό.

Το 1983 το ΥΠΕΧΩΔΕ κηρύσσει 1000 κτίρια στη Θεσσαλονίκη διατηρητέα αλλά θα χρειαστεί το 1984 όταν το Δημοτικό Συμβούλιο ανατρέπει τη μέχρι τότε πολιτική του Δήμου και τάσσεται υπέρ της παραμονής του κτιρίου Νεδέλκου αφού στο μεταξύ η οικιστική ανάπτυξη αλλοίωσε την δυνατότητα ορατής επικοινωνίας μεταξύ των τριών μνημείων.

Το 1994 ο Δήμος αποδέχεται την δωρεά του διατηρητέου Νεδέλκου, τροποποιεί το ρυμοτομικό και χαρακτηρίζει το χώρο ως «Δημοτικό Μουσείο Ιστορίας» της πόλης.

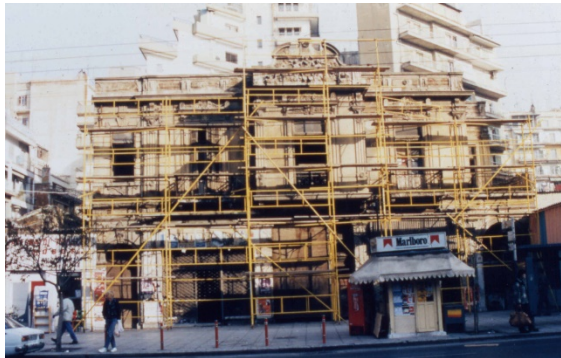
Η απειλή κατεδάφισης αναιρείται οριστικά αλλά το κτίριο συνεχίζει να καταρρέει και να καταστρέφεται.

1997 «Η Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης». Η σωτηρία.

Το 1996 «Η Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης» εντάσσει την αποκατάσταση του

διατηρητέου κλινική Νεδέλκου στο πρόγραμμα της διάσωσης 20 διατηρητέων κτιρίων της Θεσσαλονίκης και αρχίζουν τα έργα στατικής στερέωσης, στέγης, βασικών λειτουργικών.

Το κτίριο αποκαθίσταται σε μεγάλο βαθμό και κλείνει εν αναμονή αποφάσεων του Δήμου για τη χρήση του.

Το κτίριο Νεδέλκου ζωντανεύει και αφιερώνεται στον πολιτισμό και στη Θεσσαλονίκη

Η Αγιορειτική Εστία ένας φορέας που ίδρυσαν ο Δήμος Θεσσαλονίκης και η Ιερά Κοινότητα του Αγίου Όρους το 2000 με στόχους επιστημονικούς πολιτιστικούς και ερευνητικούς, έχει ως αντικείμενο κυρίως την ανάδειξη στην Ελλάδα και στο εξωτερικό της μεγάλης πολιτιστικής και πνευματικής παρακαταθήκης του Αγίου Όρους, μνημείο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς κατά την unesco, καθώς και την ανάδειξη των

μακραίωνων δεσμών μεταξύ Θεσσαλονίκης και Αγίου Όρους.

Η γιορτή των 100 χρόνων του κτιρίου

Το 1999 γιορτάστηκαν τα 100 χρόνια του κτιρίου Νεδέλκου, ως φόρος τιμής σε ένα υπέροχο κτίριο, αλλά και σε μια οικογένεια λαμπρών Ελλήνων, επιστημών, ακαδημαϊκών, κοινωνικών παραγόντων, με πολλαπλές υπηρεσίες στη Θεσσαλονίκη και κορυφαία τη διάθεση του κτιρίου στην πόλη.

Η εκδήλωση οργανώθηκε από την Αγιορειτική Εστία, και ως έκφραση ευχαριστιών της καθώς εκείνη ήταν ο πρώτος ένοικος σπιτιού μετά την αποκατάστασή του.

Η εκδήλωση, παρόντων και των απογόνων της οικογένειας Νεδέλκου περιελάμβανε μια έκθεση στον εκθεσιακό χώρο αλλά και την αυλή.

